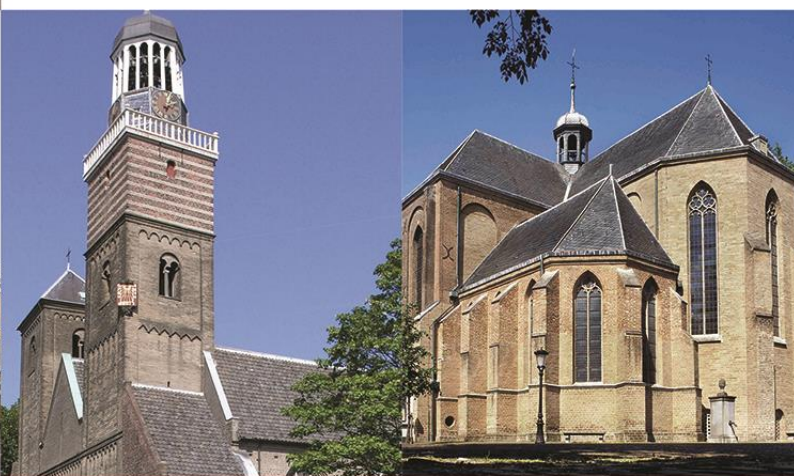
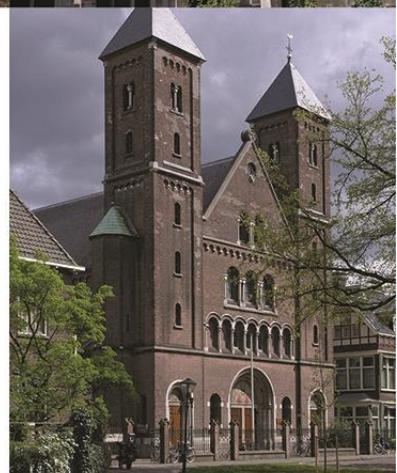

JAAR VERSLAG 2017

**KERKEN
KIJKEN
UTRECHT**

INHOUD

VOORWOORD.....	3
KERKEN KIJKEN UTRECHT	4
OPENSTELLINGEN EN BEZOEKERSAANTALLEN	5
JAARTHEMA: 'DE KERK IN STIJL'	7
PUBLICITEIT EN BIJZONDERHEDEN	8
OPENINGS- EN SLOTBIJEENKOMST SEIZOEN 2017	11
GIDSEN ACTIVITEITEN BUITEN HET SEIZOEN.....	14
FINANCIEEL VERSLAG	16
COLOFON.....	18

VOORWOORD

Het lustrumjaar 2017 is weer achter de rug, en ook al is 35 jaar geen echt kroonjaar, toch is er reden om er bij stil te staan.

Ik heb ervan genoten om afgelopen zomerseizoen (en daarbuiten) de deelnemende monumentale binnenstadskerken te bezoeken en de bijzondere pareltjes van het religieus erfgoed te bewonderen. Ondanks dat ik alle twaalf kerken al ken, kom je bij elk bezoek weer nieuwe bijzonderheden tegen met dito verhalen.

Leuk en motiverend om met diverse inhoudsdeskundige en enthousiaste vrijwilligers te spreken die de vele bezoekers uit binnenland en verre buitenland ontvangen en van informatie voorzien.

Afgelopen seizoen waren er iets minder bezoekers dan eerdere jaren, de Augustinus kerk was dit jaar gesloten voor publiek wegens verbouwing, en voor de Willibrorduskerk (die eind juni van gebruiker wisselde) gold dat het nog even wennen is aan de nieuwe setting (daar waren nog geen gidsen beschikbaar).

Toch een mooie prestatie dat we ruim 50.000 bezoekers mochten laten genieten van de schoonheid van het kerkelijk erfgoed in de Utrechtse binnenstad. Net als op de slotbijeenkomst wil ik ook hier namens het bestuur veel dankzeggen aan al die vrijwilligers die dit doordeweeks en in de weekenden mogelijk maakten.

Als bestuur hebben we het afgelopen jaar ingezet op het hernieuwd aanhalen van de contacten met de gemeente Utrecht (die dit jaar de Visie religieus erfgoed lanceerde), Museum Catharijneconvent, Utrecht Marketing, ondernemersverenigingen, en de deelnemende kerkbesturen. Daar gaan we ook in 2018 mee door; dat is essentieel voor de toekomst van KКУ.

We willen onze activiteiten verder uitbreiden, om aansluiting te vinden bij de inspanningen van bijvoorbeeld de gemeente en Utrecht Marketing om méér toeristische bezoekers naar de Utrechtse binnenstad te trekken en deze bezoekers meer van de stad te laten zien. KКУ wil daaraan bijdragen door het vergroten van het aantal bezoekers aan het religieus erfgoed verspreid over de binnenstad. Door een kwalitatief sterker en gecombineerd aanbod te verzorgen, willen we de toeristische functie en bijdrage aan de Utrechtse economie versterken. Zo proberen we ook samen met andere organisaties de basisinfrastructuur rondom Utrechtse monumentale binnenstadskerken te versterken (waarbij we praktisch kunnen denken aan stedelijke bewegwijzering, stadsplattegronden, City hosts en/of City dressing, fietstochten en arrangementen samen met de horeca).

In dit jaarverslag leest u verder hoe het jaar is verlopen, over de bezoekersaantallen, de thema's, de financiën, en enkele wisselingen in personele samenstelling.

Veel plezier bij het lezen ervan.

Eiko Smid, voorzitter

Namens bestuur Kerken Kijken Utrecht

KERKEN KIJKEN UTRECHT

Kerken Kijken Utrecht (KKU) heeft als doel het kerkelijk cultureel erfgoed van Utrecht zichtbaar en beleefbaar te maken voor een breed publiek. Sinds 1983 organiseert de KKU voor zowel Utrechters als toeristen, gratis openstellingen van de mooiste monumentale binnenstadskerken. Bezoekers wordt de gelegenheid geboden zelf in alle rust een kijkje te nemen óf vrijblijvend gebruik te maken van een rondleiding van de enthousiaste en kundige gidsen. Op deze manier worden verborgen schatten van de Utrechtse binnenstad op een laagdrempelige manier toegankelijk gemaakt voor iedereen die de stad bezoekt.

KKU heeft inmiddels 220 vrijwillige gidsen die zich in het zomerseizoen (juni-september) over de twaalf deelnemende binnenstadskerken verspreiden, maar ook buiten het seizoen worden in toenemende mate openstellingen gerealiseerd. Tienduizenden bezoekers maken jaarlijks gebruik van deze buitenkans meer van de stad te zien.

Om deze taak zo goed mogelijk te vervullen blijft KKU zich ontwikkelen. Door bijvoorbeeld de verbinding te zoeken met andere initiatieven in de stad en door het aanbieden van nieuwe digitale en meertalige informatievoorziening, hopen wij nog meer mensen te bereiken.

KKU ressorteert onder de STABU, de Stichting Archeologie en Bouwhistorie Utrecht.

Bestuur KKU

Eiko Smid	Voorzitter
Koos Drost	Plaatsvervangend voorzitter
Kees Kooij	Secretaris
Pieter Wittekoek	Penningmeester
Angelike van Erp	Bestuurslid
Henk Jansen	Bestuurslid (gemeente Utrecht)
Hans Spinder	Bestuurslid
Stijn Terlingen	Bestuurslid
Daan Lavies	Bestuurslid
Georgette v.d. Water	Projectcoördinator

OPENSTELLINGEN EN BEZOEKERSAANTALLEN

Deelnemende Kerken

- St. Augustinuskerk, Oudegracht 69*
- St. Catharinakathedraal, Lange Nieuwstr. 3
- Domkerk, Domplein 9-10
- Doopsgezinde kerk, Oudegracht 270
- Geertekerk, Geertekerkhof 22
- Ste. Gertrudiskathedraal en –kapel, Willemsplantsoen 2
- Jacobikerk, Jacobskerkhof 22
- Janskerk, Janskerkhof 26
- Lutherse kerk, Hamburgerstraat 9
- Nicolaïkerk, Nicolaaskerkhof 9
- Pieterskerk, Pieterskerkhof 3
- St. Willibrordkerk, Minrebroederstraat 21*

* In 2017 was de St. Augustinuskerk gesloten wegens verbouwing, en zijn er geen KKK gidsen beschikbaar geweest bij de Willibrorduskerk.

Statistieken

Per opengestelde kerk worden door KKK gidsen dagelijks statistieken bijgehouden over het aantal bezoekers en indien mogelijk waar zij vandaan komen. Dit levert het volgende beeld:

In totaal zijn er in 2017 165.118 bezoekers geregistreerd in de deelnemende binnenstadskerken, in het KKK-seizoen. De Domkerk ontvangt met 105.000 bezoeken** verreweg het grootste deel van bezoekers. De resterende 60.118 zijn bezoekers die hun weg hebben gevonden naar de minder bekende schatten van de stad. Gemiddeld ontvingen deze bij het grote publiek minder bekende kerken toch nog 141 bezoekers per dag.

** Hier zijn alleen bezoekers geteld op momenten dat KKK gidsen aanwezig waren. Over het geheel 2017 ontving de Domkerk een recordaantal van zo'n 420.000 bezoekers (bron: www.domkerk.nl)

Bezoekers bij de Geertekerk

Openstellingen

23 juni t/m 9 september 2017, Dinsdag t/m zaterdag in ieder geval tussen 12-16.00 uur
Exacte en actuele openingstijden zijn steeds beschikbaar gesteld via www.kerkenkijken.nl

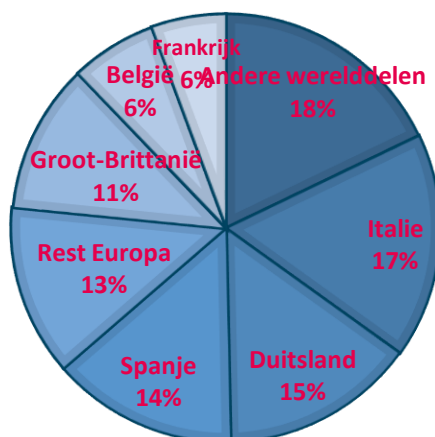
TABEL BEZOEKERSAANTALLEN

Kerken	Bezoekers reguliere KKU openstellingen	Open monumentendag	Bezoekersaantal totaal	Aantal dagen open	Gemiddeld per dag
St. Augustinuskerk	0	0	0	0	0
St. Catharinakerk	9.954	611	10.565	41	243
Doopsgezinde kerk	6.364	697	7.061	43	148
Geertekerk	2.466		2.466	Geen data	Geen data
Ste. Gertrudiskerk	2.670	300	2.970	53	50
Jacobijkerk	5.284	338	5.622	57	93
Janskerk	4.409		4.409	40	110
Lutherse kerk	5.415	484	5.899	46	118
Nicolaïkerk	5.629	284	5.913	51	110
Pieterskerk	6.898	555	7.453	48	144
St. Willibrordkerk	6.995	765	7.760	48	146
Totaal (zonder Domkerk)	56.084	4.034	60.118		141
Domkerk	105.000	0	105.000	Geen data	Geen data
Totaal	161.084	4.034	165.118		

Ongeveer 69% van de bezoeker van komt uit Nederland. Van deze groep komt het grootste deel van buiten de provincie Utrecht. De herkomst van niet Nederlandse bezoekers is verdeeld als getoond in het cirkeldiagram.

Italië, Duitsland en Spanje zijn de landen waarvandaan duidelijk de meeste buitenlandse bezoekers komen.

NATIONALITEIT BUITENLANDSE BEZOEKERS KKU 2017

JAARTHEMA: 'DE KERK IN STIJL'

Het jaar 2017 stond in het teken van 100 jaar De Stijl, en dat gold zeker ook voor Utrecht. KKKU wilde aansluiten bij dit thema, maar in de kerkgebouwen zien we weinig terug van De Stijl. Met een knipoog naar dit themajaar stonden het afgelopen seizoen de stijlen van de Utrechtse binnenstadskerken in de schijnwerpers.

Er zijn veel verschillende stijlintoepassingen terug te vinden in de deelnemende binnenstadskerken; van gotiek tot Art Deco. Om bezoekers op deze diversiteit te wijzen is in de themafolder bij elke kerk een element met bijzondere stijlenmerken uitgelicht.

In de Nicolaïkerk is de oorspronkelijk gesloten, romaanse bouwstijl bijvoorbeeld vooral nog zichtbaar in de tufstenen westgevel. In contrast daarmee doet de gevel van de neoclassicistische St. Augustinuskerk dankzij de enorme zuilen denken aan een klassieke tempel. De Janskerk heeft door de eeuwen heen vele verbouwingen gekend. Deze zomer werd gewezen op de slordige afwerking van het in de 16e eeuw dichtmetselen van de noordelijke doorgang naar de kerk. De Jacobikerk zette deze zomer de twee zonnewijzers in het zonnetje. De hoogste van de twee is geplaatst op verzoek van het stadsbestuur zodat de inwoners van Utrecht van veraf de juiste tijd konden bekijken. In de overige kerken is gekozen voor een stijlelement in het interieur: typisch voor de Doopsgezinde kerk is een sobere stijl, zowel wat betreft de levenshouding, het gebouw als ook in het interieur. Dat is ook nu nog goed te zien. Het tegenovergestelde geldt voor de neogotische St. Willibrordkerk: het interieur is uitbundig versierd en doet denken aan een Italiaanse of Spaanse kerk. Een subtiele mix van stijlen is terug te vinden in de Geertekerk en de Ste. Gertrudiskathedraal. De Geertekerk werd gebouwd als een romaanse kerk. In de 14e eeuw werden gotische zijbeuken toegevoegd en in de 20e eeuw is de kerk gerestaureerd in 'middeleeuwse stijl'.

Bij de Ste. Gertrudiskathedraal heeft men zich begin 20e eeuw laten inspireren door veel oudere kerken in Ravenna en Aken, hetgeen tot een rijkelijk gedecoreerd interieur heeft geleid in een geheel eigen stijl. In de Lutherse kerk valt juist het verschil in stijl tussen het gebouw en het interieur op: van buiten sober, maar van binnen rijk versierd.

Het moge duidelijk zijn, de Utrechtse kerkgebouwen zijn allemaal zeer verschillend. Ga nog eens kijken welke stijl bij jou de juiste snaar raakt!

PUBLICITEIT EN BIJZONDERHEDEN

Ook 2017 was een jaar vol ontwikkelingen, graag delen wij in dit jaarverslag een dwarsdoorsnede van berichten die dit jaar relevant waren voor de KKKU.

Utrechtse visie op religieus erfgoed

Eind september heeft de gemeenteraad van Utrecht unaniem ingestemd met de Visie Religieus Erfgoed. Kerken Kijken Utrecht was bij de twee zgn. raadsinformatie-bijeenkomsten aanwezig en heeft inbreng geleverd en de ambities verwoord, die zijn ook in de Visie opgenomen. Verantwoordelijk wethouder Kees Geldof (Erfgoed en Monumenten) vindt dat het document veel meer biedt dan een visie alleen: "We beschikken hiermee over een actueel overzicht van het huidige gebruik van monumentale religieuze gebouwen. Ook is nu inzichtelijk gemaakt welke gebouwen leeg komen te staan, waarvoor een nieuw gebruik moet worden gezocht."

Bron: Erfgoedstem, 10 oktober 2017.

Voor meer informatie zie:

<https://erfgoed.utrecht.nl/visie-religieus-erfgoed/>

Utrechtse visie religieus erfgoed

9 mei 2017

Herstelwerkzaamheden St. Augustinuskerk

Tijdens de restauratie van het casco van de St. Augustinuskerk in 2016 werd duidelijk dat er ook in het interieur meer mis was dan eerder gedacht. Eind 2016 zijn er stukken uit het gestucte gewelf gevallen, waarna de kerk is gesloten voor gasten.

Inmiddels zijn alle banken en kruiswegstaties uit de kerk gehaald en is met een hoogwerker onderzoek gedaan naar de samenstelling van de mortel van het gewelf. In 2018 zal de steiger aan de binnenzijde worden opgebouwd en zal er begonnen worden met de herstelwerkzaamheden.

Een definitieve datum voor heropening is nog niet bekend, maar naar alle waarschijnlijkheid zal de KKKU ook het komend seizoen helaas niemand in de St. Augustinuskerk kunnen rondleiden.

Bron: gemeente Utrecht, 1 december 2017

The great Geertekerk

In de dit jaar verschenen USE-IT toeristenkaart van Utrecht - bedoeld voor jongere bezoekers - werd een wellicht onderbelichte kwaliteit van de Utrechtse kerken benoemd.

42 Romantic alleys

During the industrial revolution in the 19th century, living conditions were very poor for factory labourers. The Catholic church of Utrecht wanted to improve this by providing them with special housing in the city centre. The 7 STEEGJES is one of the last built 'volksbuurten' (working class neighbourhoods), with the great GEERTEKERK around the corner. It's the best place for romantic photos or/and kissing.

Bron: www.use-it.travel

Een Belgische zus?

In februari heeft een uit het Belgische Tongeren afkomstige bezoeker, gidsen van de Nicolaïkerk gewezen op de gelijkenis tussen het grafbeeld van Elizabeth van Tuijl van Serooskerke in de Nicolaïkerk (onderste foto) en een grafbeeld in de kapel van het voormalige Jacobushospitaal in zijn woonplaats (bovenste foto).

De gebeeldhouwde dame in Tongeren is Marie Anne Florence Thérèse van Berchem (1675-1697).

Zij behoorde tot de aloude Antwerpse adel van het hertogdom Brabant en huwde in 1694 met François van Hinnisdael, heer van ondermeer Betho bij Tongeren. Langs moederskant had zij als betovergrootouders François van Sneeck en Christina van Schoordyck van Rhynouwen, beiden uit Utrecht. Er is dus sowieso een historische link met Utrecht, maar sommigen gaan verder: "Als je de foto van het Vlaamse beeld laat zien aan mensen die de Nicolaïkerk kennen, geven ze meestal aan dat het Tongerse beeld volgens hen in de Utrechtse kerk staat." Verklaart een gids uit de Nicolaïkerk opgetogen. Zou er ook kunsthistorisch verwantschap zijn tussen beide beelden?

Bron: Gidsen Nicolaïkerk, februari 2017

KKU in lokale media

In diverse lokale media werd aandacht besteed aan de opening van het nieuwe Kerken Kijken seizoen.

Artikel: AD/UN 29 juni 2017

Artikel: Kerk in de stad 29 juni 2017

Kerken Kijken Utrecht zat in de radio-uitzending Aan tafel van RTV Utrecht om te vertellen over het veelzijdige KKKU-programma en een oproep te doen voor nieuwe gidsen.

Daarnaast kwam KKKU met de Nicolaïkerk in een uitzending van RTV Utrecht om te vertellen over de het nieuwe KKKU-seizoen.

KKU in uitzending RTV Utrecht

OPENINGS- EN SLOTBIJEENKOMST SEIZOEN 2017

Opening seizoen - 23 juni in de Geertekerk

In zijn openingswoord bij het 35e seizoen van Kerken Kijken Utrecht noemt voorzitter Eiko Smid enkele actuele zaken rond het religieus erfgoed van Utrecht en worden het nieuwe bestuurslid Stijn Terlingen en de nieuwe projectcoördinator Georgette van de Water voorgesteld.

Bettina van Santen (architectuurhistorica gemeente Utrecht) was gevraagd een lezing te houden in het kader van het jaarthema "De Stijl". Er zijn in Utrecht geen kerkgebouwen aanwezig, die geïnspireerd zijn door De Stijl, maar dat wil niet zeggen dat men in Utrecht bleef steken in katholieke neogotiek en calvinistische zaalkerken. Vernieuwers zagen deze twee vormen als stagnatie binnen de architectuur. In Utrecht staan de katholieke H. Antoniuskerk en de gereformeerde Westerkerk aan het begin van nieuwe ontwikkelingen. Bettina liet de ontwikkelingen van voor 1940 zien aan de hand van beelden van kerken, waarvan sommige inmiddels verdwenen zijn of een andere functie hebben: Noorderkerk, Heilig Hartkerk, Nicolaaskerk. Tuindorperkerk, Wilhelminakerk.

Na de oorlog was een belangrijke rol weggelegd voor de Delftse hoogleraar en

architect Granpré Molière. Een element binnen de discussie was toen het gebruik van beton in de kerkbouw. In Utrecht werd de RK Dominicuskerk nog als een klassieke basilica gebouwd, maar met de gereformeerde Pniëlkerk werden nieuwe wegen ingeslagen. Een belangrijke bron van inspiratie in deze periode was de Notre Dame du Haut van Le Corbusier. In Utrecht ontstaan dan de Bernarduskerk, Triumfatorkerk en Heilige Geestkerk (nu Rafaëlkerk). Katholieke en protestante kerken worden nu in dezelfde stijl gebouwd. Bij de bouw gaat het nu om de essentie en dat is precies waar de kunstenaars van De Stijl op zoek naar waren.

Er volgt daarna een schitterend intermezzo met werken van Vivaldi, Händel en Mendelssohn vertolkt door Femke Hulsman en Britte de Groot, aan de piano begeleid door Paul van Laar.

Paul Fournier leidt ons vervolgens door de bewogen geschiedenis van de Geertekerk. De eerste kerk was ouder dan de stad en kwam na het graven van de singels buiten de stad te staan. Na herhaaldelijke oorlogsschade werd de kerk in 1255 afgebroken en herbouwd op zijn huidige plaats. De toren is wat jonger. Er is niets bekend over de bouw van het eerste koor, maar wel van schip, dwarsschip en het latere koor. In het begin van de vijftiende eeuw kreeg het gebouw zijn huidige vorm en afmetingen. Daarbij werden er bogen gezaagd in de oorspronkelijke buitenmuren, zodat er doorgangen ontstonden naar de twee nieuwe hallen. In 1581 werd de reformatie ingevoerd en de katholieke gebleven parochianen verdwenen naar de schuilkerk St. Gertrudis. Het gebouw had veel te leiden onder slecht onderhoud en alternatief gebruik: tussen 1795-1804 als onderkomen van Franse militairen, na 1804 als opslag voor legervoorraden en in 1812 als stal voor de Pruisische bevrijders. In 1852 werden sloopplannen verijdeld door de bevolking. In 1855 werden er evacuees uit Veenendaal ondergebracht. Bij een restauratie in 1860 werden de bogen weer gesloten door ze dicht

te metselen en de kerk werd enige tijd gebruikt als kinderkerk. In 1930 werd de kerk ontruimd en in 1939 waren er sloopplannen om plaats te maken voor een bejaardentehuis. In 1941 werd toestemming gegeven voor de sloop, maar dit werd enkele maanden later alweer ingetrokken. De Nationaal-Socialistische Beweging (NSB) wilde het gebouw namelijk gebruiken. De plannen van de NSB gingen echter niet door omdat de Hervormde Gemeente weigerde het gebouw aan de NSB te verkopen. De NSB zorgde er vervolgens voor dat de overheid de kerk onteigende, maar de bevrijding maakte een eind aan deze ontwikkeling, waarna de kerk werd teruggegeven aan de Hervormde Gemeente. Inmiddels was het dak wel verwijderd wegens instortingsgevaar. Uiteindelijk werd de kerk verkocht aan de Remonstranten, waarna herbouw plaatsvond.

Overhandiging oorkonde aan zes gidsen

Zes gidsen, die al 25 jaar of langer actief zijn, worden naar voren gevraagd om een oorkonde in ontvangst te nemen: Frans Baarens, Peter Berends, Henk Bos, Jaap Oosterhoff, Emanuel Overbeeke en Bets Zwart.

Als laatste punt voor de opening werd een minuut stilte gehouden voor vrijwilligers en ex-vrijwilligers die het afgelopen jaar zijn overleden: Henk Heeren, Ad Mook, Ton Tamsen en Steven Slappendel.

Wethouder Kees Geldof krijgt als laatste het woord. Hij onderstreept het belang van

Kerken Kijken door te verwijzen naar de gemeentelijke Visie religieus erfgoed en bedankt de ruim 200 vrijwilligers voor hun inzet. Eiko overhandigt de nieuwe seizoensbrochure aan de wethouder en daarmee is het nieuwe seizoen geopend.

Overhandiging seizoensbrochure aan Wethouder Geldof

Slotbijeenkomst - 27 september in de Doopsgezinde Kerk

Voorafgaand aan het programma verzorgden Sjoerd de Boer en Hans van Weerensteijn en rondleiding rond de Doopsgezinde Kerk door de naburige stegen.

Groepsfoto tijdens rondleiding naburige stegen

Eenmaal binnen bestaat het programma uit toespraken afgewisseld door zang van het Gregoriaans Koor Utrecht. Met een terugblik op het jaar is voorzitter Eiko Smit de eerste spreker, waarna Rita van Wijk vertelt over de lotgevallen van haar doopsgezinde voorouders.

In de zestiende eeuw waren dat graanhandelaren op Danzig (Gdansk), terwijl volgende generaties zich vestigden in Pruisen vanwege de godsdienstvrijheid die hun daar verleend werd. Nadat aan hun privileges (o.a. vrijstelling van dienstplicht) een eind kwam, vestigden ze zich in de Oekraïne en nog weer later in Siberië. Na de revolutie van 1917 werd de situatie voor gelovigen onleefbaar. Tenslotte kregen ze toestemming om te vertrekken en via Duitsland kwamen ze in Paraguay terecht, waar een nieuw dorp werd gesticht. De ouders van de spreekster vertrokken vervolgens met hun gezin in 1965 naar Canada, waar Rita in 1978 een Nederlander leerde kennen, waarmee zij later trouwde en naar Nederland vertrok. Opmerkelijk dat na 14 generaties iemand van Nederlandse afkomst zich weer in Nederland vestigt.

Het Gregoriaans Koor Utrecht, ooit ontstaan uit het Utrechtse Studenten Gregoriaanse Koor brengen enige gezangen ten gehore, o.a. liederen uit de Goede Week en een Salve Regina. De aanwezigen konden de Latijnse teksten en de Nederlandse vertalingen meelezen op het scherm.

Renger de Bruin vertelt iets over de Ridderlijke Duitse Orde Balije van Utrecht. De Duitse Orde is een zeer oude geestelijke ridderorde, ontstaan tijdens de kruistochten. Renger is betrokken bij het beheer van het zeer rijke archief van de Orde, waar op het moment twee promotieonderzoeken lopen. De gebouwen van de Orde stonden aan de Springweg. De kerk van het complex is in de storm van 1674 verloren gegaan, een deel van de gebouwen is nu in gebruik bij hotel Karel V, en een deel is weer in gebruik bij de Orde.

De Orde had evenals de Maltezer Ridders zowel een militaire functie als een verplegingsfunctie. De militaire functie is al eeuwen geleden verdwenen en de verplegingsfunctie is omgezet in charitatief werk. Een deel van de bestemmingen heeft verwantschap met de locatie van de

voormalige commanderijen van de Orde, maar ook KKKU kan zich verheugen in de steun van de Orde.

Optreden Gregoriaans Koor Utrecht

Na een verhandeling van deze Orde in vogelvlucht volgde weer een optreden van het Gregoriaans Koor Utrecht, met een offertorium voor het feest van St. Michael, reponsorium uit de metten van stille zaterdag en een sequentia voor Pinksteren.

Eiko Smit verwees in zijn slotpraatje naar het boek "In de ban van de kerk". Dit boek verscheen 10 jaar geleden bij het 25-jarig bestaan en is nog steeds het inzien waard. Verder sprak hij zijn dank uit aan de Doopsgezinde Gemeente voor haar ontvangst, aan de organisatoren en aan de sprekers. Dideric Baartman werd bedankt voor zijn werk als gidsencoördinator. Genoemd werd de opvolging van enkele teamleiders, maar ook de inzet van nieuwe gidsen en het nieuwe bestuurslid Daan Lavies.

Tenslotte kregen de aanwezigen van de Doopsgezinde Gemeente het boekje "En de duif kwam terug...", waarin een CD met muziek van Camarata Trajectina.

GIDSEN ACTIVITEITEN BUITEN HET SEIZOEN

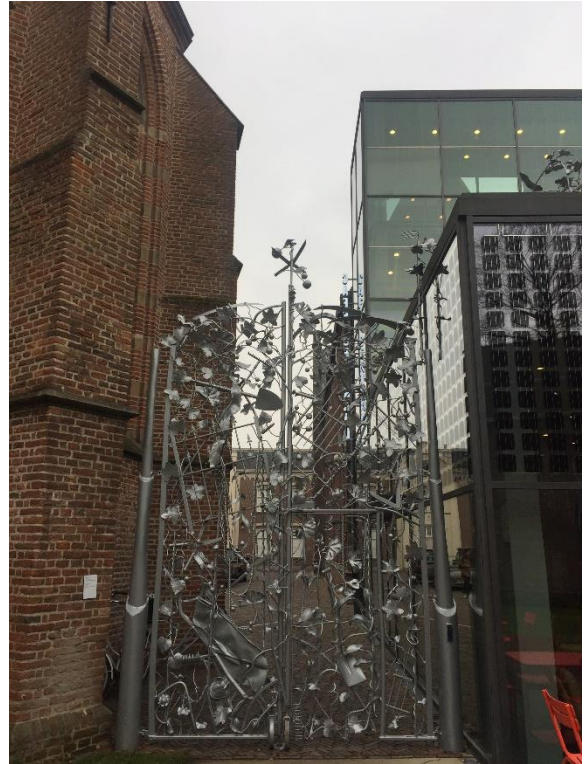
Om met elkaar op te trekken, van elkaar te leren en vooral ook om de KKV-vrijwilligers te bedanken, worden er buiten het Kerken Kijken-seizoen verschillende activiteiten georganiseerd. Variërend van een excursie tot een training van de wijkagent.

Lezing Centraal Museum - 25 januari 2017

Het Centraal Museum heeft de afgelopen jaren volop verbouwd en nu is het helemaal klaar. Een mooie gelegenheid om eens te horen wat precies de geschiedenis van het gebouw is, hoe het door de eeuwen is aangepast, wanneer het in bezit kwam van het Centraal Museum en hoe het museum aan zijn collectie komt. Ook de relatie met de naastgelegen Nicolaïkerk komt ter sprake.

De lezing werd gegeven door Chantal Perlee die zich bij het Centraal Museum onder andere bezighoudt met Documentatie en Onderzoek. Zij loodste ons door de geschiedenis van het Centraal Museum aan de hand van vele foto's. Leuk detail: op de openingspagina had zij het logo van KKV verwerkt.

Na afloop van haar verhaal nam ze ons mee naar het deel van het museum dat normaal gesproken niet toegankelijk is voor bezoekers: de oude, originele wenteltrap uit de tijd dat het museum een weeshuis was. Daarna wees ze ons in de tuin aan de buitenkant van het gebouw hoe we de verschillende aanbouwsels en renovaties konden herkennen

Buitenzijde Centraal Museum

Rondleiding Orde van Malta - 21 maart 2017

Een unieke kans om eens een kijkje te nemen in het Maltezer Huis van de Orde van Malta aan de Nieuwegracht 14.

Cas de Quay, chef de bureau van de Orde van Malta, Associatie Nederland, vertelde over de meer dan 900-jarige geschiedenis van de Orde van Malta, de activiteiten in de huidige tijd, de relatie met de stad Utrecht en het gebouw waarin de orde al bijna 100 jaar gehuisvest is.

Daarna werd de groep in drieën gesplitst om de verschillende ruimtes in het gebouw te bekijken. Cas de Quay, Casper Staal en Resl von Bönninghausen namen ieder een groep mee. Zij leidden ons rond door de Kapittelkamer, de Ridderzaal, de tuinkapel St. Jan de Doper en de werfkelder. In de werfkelder zijn de oorspronkelijke 17e-eeuwse plavuizen en de blauw-witte tegels met kindertekeningen goed bewaard gebleven.

Lezing Marlies van Leeuwen - 28 maart 2017

Marlies van Leeuwen heeft veel onderzoek gedaan naar de rekeningen van de broederschappen in de Jacobikerk en daarbij stuitte zij regelmatig op de kosten van het eten. Dat was de basis voor haar lezing waarin ze ons vertelde hoe men door de eeuwen heen aankeek tegen eten, wat er veranderd is in de manier waarop we ons eten bereiden, hoe zagen oude kookboeken eruit en natuurlijk wat er zoal op tafel kwam.

Het accent lag op de feestmaaltijden van de broederschappen. Vlees, vis en gevogelte waren daarbij erg belangrijk. Het was leuk om te zien dat we sommige etenswaren nog steeds eten en drinken: taai taai, krentenwegge, bier met lamoenen (citroen) – Radler.

Workshop overlastgevers 16 juni 2017

Tijdens de zomer van 2016 heeft een aantal kerken meer dan normaal overlast ondervonden van zwervers en daklozen. De overlast werd zelfs als bedreigend ervaren.

Peter de Klein, de wijkagent in de binnenstad, was bereid een lezing te geven aan de gidsen met daarin tips en trucs voor het contact met overlastgevers. Hoe ga je daar mee om, wat is de beste manier om het op te lossen? Bij de lezing kreeg hij hulp van bestuurslid Koos Drost, die een verwarde, overlastgevende bezoeker speelde. Dat deed zij zo goed, dat een groot aantal mensen haar niet herkende en dacht dat zij een echte zwerver was.

Na afloop vertelde een groot aantal gidsen dat ze het een zeer nuttige lezing gevonden hadden. Ze voelden zich helemaal voorbereid op het nieuwe zomerseizoen.

Naar aanleiding van de lezing is een hand-out gemaakt voor alle kerken, waar alle tips en trucs nogmaals vermeld staan. Deze ligt nu in alle kerken en de gidsen kunnen het nog eens nalezen.

Excursie Deventer

Zaterdag 28 oktober vertrok een bus vol KKGidsen van kerkenstad Utrecht, naar wat toch wel kerkenstad Deventer genoemd mag worden. Zoals de Domstad meer te bieden heeft dan de Dom, heeft de Deventer meer te bieden dan koeken en de Lebuïnuskerk.

Een zeer verrassend begin van de stadexcursie vormde het bezoek aan de Orthodoxe Petrus- en Paulus Kerk, die deel uitmaakt van het Patriarchaal Exarchaat voor de Russisch-Orthodoxe parochies en kloosters in West-Europa. Hier werden wij allerhartelijkst ontvangen en was gelegenheid vragen te stellen en de rijk gedecoreerde iconostase te bewonderen.

Foto links: De Bergkerk. Rechts: de Heilige Lebuïnus zoals afgebeeld op de Iconostase van de Petrus- en Paulus Kerk.

Na dit bezoek werd de stadswandeling vervolgd, langs onder meer de Bergkerk. De lunch werd genoten in het zeer fraaie Van Marlehuis, waarna de Lebuïnuskerk werd bezocht gebruikmakend van de door de organisatie beschikbaar gestelde Informatiefolder.

Al met al een zeer geslaagde en goed georganiseerde dag en een mooie afsluiting van een jaar vol activiteiten.

FINANCIEEL VERSLAG

Voor Kerken Kijken Utrecht was 2017 financieel weer een uitdagend jaar. Het blijft lastig om voor de reguliere begroting sponsors

te vinden. Wel heeft Kerken Kijken Utrecht bedragen ontvangen voor de jubileum-activiteiten en voor de vernieuwing van de website.

Baten en lasten

	Begroot	Resultaat	Resultaat
Baten (€)	2017	2017	2016
Subsidie gemeente Utrecht	24.000,00	24.000,00	24.000,00
Fondsen en sponsors	10.000,00	500,00	1.000,00
Overige inkomsten	0,00	87,28	13,84
Totaal	34.000,00	24.587,28	25.013,84
Lasten (€)	2017	2017	2016
Programmakosten / kosten thema	2.000,00	0,00	0,00
Jubileum 35 jaar	3.000,00	525,96	0,00
Kosten projectcoördinatie	12.000,00	12.000,00	12.000,00
Bestuurskosten / Kopieerkosten	1.000,00	334,54	1.153,79
Vormgeving en drukwerk zomerfolder	3.500,00	2.320,78	3.012,90
Reservering drukwerk algemene brochure	3.000,00	3.000,00	3.000,00
Excursie gidsen	3.000,00	2.679,12	2.409,95
Publiciteit	500,00	0,00	0,00
Scholing gidsen	300,00	0,00	0,00
Reiskosten gidsen	2.000,00	731,03	631,82
Lezingen / activiteiten gidsen	500,00	92,39	118,65
Opening en afsluiting zomerseizoen	1.000,00	1.283,38	899,29
Vaste kosten website	500,00	423,50	302,50
Bankkosten	200,00	150,35	147,00
Onderhoud panelen	1.000,00	0,00	0,00
Onvoorzien	500,00	0,00	0,00
Totaal	34.000,00	23.541,05	23.675,90

Toelichting baten en lasten

In de uitgaven valt op dat de zomerfolder minder gekost heeft. In 2017 is samengewerkt met een goedkopere drukker. Net als vorig boekjaar zijn minder reiskostendeclaraties ontvangen dan begroot.

De kosten voor de opening en afsluiting zomerseizoen zijn hoger uitgevallen. Dit wordt veroorzaakt door de seizoensopening. Er was

in 2017 een uitgebreider programma in verband met ons jubileum. Hierdoor hebben we meer bezoekers mogen ontvangen en lagen de (catering)kosten hoger. Deze kosten zijn volledig verantwoord onder de opening en afsluiting zomerseizoen. De kosten voor de jubileumactiviteiten vallen hierdoor ogenschijnlijk lager uit.

Balans

Activa (€)	2017	2016
Reguliere bankrekening	9.500,86	5.151,55
Vordering	2.400,00	2.400,00
Totaal activa	11.900,86	7.551,55
Passiva (€)	2017	2016
Vermogen	3.347,78	2.301,55
Reserve website	5.510,60	3.750,00
Reserve brochures	3.000,00	0,00
Reserve attributen	0,00	1.500,00
Schulden	42,48	0,00
Totaal passiva	11.900,86	7.551,55

Toelichting balans

Na afsluiting boekjaar 2017 ontvangen we het restant van de subsidie van de gemeente Utrecht. Deze is als vordering opgenomen. In 2017 hebben we een bedrag kunnen reserveren voor ontwerp en drukwerk van de algemene brochures. Deze is toegevoegd aan de reserve brochures. Ook zijn in 2017

(enkele) zgn. sandwichborden en alle daarbij behorende posters vervangen. Voor een kerk is een beachflag aangeschaft. De kosten hiervoor bedragen in totaal 1.142,40. Het restant ad 357,60 is aan de reserve website toegevoegd:

Reserve attributen

Stand 01-01	1.500,00
Betaling kosten ontwerp poster	-/- 242,00
Betaling kosten ontwerp beachflag	-/- 78,65
Betaling kosten poster/borden/beachflag	-/- 821,75
Toevoeging reserve website	-/- 357,60
Stand 31-12	0,00

Tenslotte is er naast het reguliere programma een apart project met betrekking tot de website. We hebben voor de vernieuwing van de website genoeg middelen ontvangen

respectievelijk toegezegd gekregen om het project te starten. De vernieuwing van de website zal in 2018 worden afgerond:

Reserve website

Stand 01-01	3.750,00
Ontvangen sponsoring	2.250,00
Toevoeging restant voorziening attributen	357,60
Betaling eerste deel projectbegeleiding	-/- 847,00
Stand 31-12	5.510,60

COLOFON

Redactie: Daan Lavies, met bijdragen van KКУ bestuur

Eindredactie en vormgeving binnenwerk:
Georgette van de Water

Omslagontwerp: Marcom+design

Printwerk: Imago Prints

*Kerken Kijken Utrecht valt onder de Stichting
Archeologie en Bouwhistorie Utrecht.*

Voor meer informatie kunt u contact
opnemen met de secretaris van Kerken Kijken
Utrecht, Kees Kooij of met de
projectcoördinator Georgette van de Water
via: info@kerkenkijken.nl

*Correspondentieadres: KКУ, p/a Kees Kooij,
Leidsekade 92, 3531 HB Utrecht*

www.kerkenkijken.nl

Met dank aan:

alle vrijwilligers die zich in 2017 hebben ingezet voor Kerken Kijken Utrecht

VANBAAREN
Stichting

Oud-Katholieke Kerk van Nederland

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat van Kerken Kijken, Kees Kooij of met de projectcoördinator Georgette van de Water, telefoon: 06 139 793 08, e-mail: info@kerkenkijken.nl

